

Sylvia Plath

Visat núm. 8
(octubre 2009)
per Pilar Godayol

Sylvia Plath va néixer a Boston el 27 d'octubre de 1932. Fou la primera filla d'Otto Plath i Aurelia Schober. Provenint de Polònia, el pare era professor de biologia a la Universitat de Boston. Quan la nena tenia vuit anys, Otto Plath morí de càncer. El 1950 Sylvia Plath es va graduar a la Bradford High School i guanyà una beca per a l'Smith College. El 24 d'agost de 1953 intentà posar fi a la seva vida. Trobada pel seu únic germà, ingressà a l'hospital, on restà uns quants mesos per rebre tractament psiquiàtric. El report sobre aquest col·lapse és la base de la novel·la *La campana de vidre* (1963).

Un cop va acabar la carrera amb una tesi sobre Dostoievski, aconseguí una beca Fulbright per al Newham College de Cambridge, a Anglaterra. A Cambridge, el febrer de 1956, conegué Ted Hughes, un jove i ja reconegut poeta anglès, amb qui es casà quatre mesos més tard. Plath i Hughes visqueren a Cambridge fins que a la primavera de 1957 es van traslladar als Estats Units. A Boston, Plath coincidí uns quants mesos amb Anne Sexton, en el curs de poesia de Robert Lowell. Davant l'embaràs de Sylvia, el desembre de 1959, la parella va retornar a Anglaterra. Al cap de poc temps, Plath signava el primer contracte amb Heinemann per editar *The Colossus*, un recull de quaranta-quatre poemes que esdevingué l'única obra publicada en vida de l'autora.

L'1 d'abril de 1960 donà a llum Frieda. El febrer de 1961 ingressà en un hospital londinenc a causa d'un avortament involuntari. L'estiu de 1961 tornà a quedar embarassada i l'11 de gener de 1962 nasqué Nicholas. Cansats de la ciutat, es traslladaren a Devon. Vuit mesos més tard, Hughes l'abandonà, enmig d'un infern de discussions. El desembre d'aquell mateix any, ella i les criatures s'instal·laren a Londres. Els últims nou mesos de vida van ser els més productius de Plath. Començà a fumar i a beure grans quantitats de cafè als vespres, per escriure, aprofitant el son dels infants. Compongué els poemes mètricament més lliures i intrèpids.

Després d'una nevada espectacular a Londres, l'11 de febrer de 1963 se suïcidà a primera hora del matí, al pis de Primrose Hill. Mentre dormien Nicholas i Frieda, s'agenollà davant del forn obert de la cuina i obrí el gas. Abans havia preparat els gots de llet per a les criatures, havia protegit les portes per evitar fuites i, després d'ingerir somnífers, havia redactat una nota.

Recepció a Catalunya

Montserrat Abelló ha traduït gairebé tota l'obra poètica de Sylvia Plath al català. S'hi inicià el 1985 amb *Arbres d'hivern*, primera versió en català d'aquesta poeta, que conté composicions dels seus darrers nou mesos de vida i «Tres dones», el llarg poema dramàtic a tres veus que Plath va compondre per encàrrec de la BBC, emès el 13 de setembre de 1962. A Barcelona es representà per primera vegada el gener de 1994, amb Lluïsa Mallol, Marta Millán i Francesca Piñón. El 1993 Columna reedità *Tres dones*.

En la introducció d'*Arbres d'hivern*, «Sylvia Plath o la sintaxi del sentiment», Marta Pessarrodona (1985: 15) sosté que a *Tres dones* Plath s'allunya lleugerament dels esdeveniments de la seva vida i crea «uns prototipus que poden englobar pràcticament totes les dones». En la biobibliografia abreujada de la poeta, Pessarrodona la distància de mares literàries com ara Marianne Moore i Elizabeth Bishop, les seves predecessores immediates, i Emily Dickinson. Assevera que Plath se situa molt més en la línia de Hart Crane, Edgar Allan Poe o Scott Fitzgerald i remarca que les mares simbòliques de Plath són les escriptores del passat a qui els seduïa la por, el terror i les atmosferes ombrívoles, allò que Ellen Moers ha anomenat el *female gothic*, i que tant van cultivar Mary Shelley, Christina Rossetti o Emily Brontë.

El 1986 Josep Miquel Sobrer traduí al català l'única novel·la de Sylvia Plath, *La campana de vidre*, publicada un mes abans de morir, sota el pseudònim de «Victoria Lucas», i reeditada el 1967 amb el seu nom autèntic. Es tracta de les vivències d'una malalta psiquiàtrica que recorden la seva estada a l'hospital després del primer intent de suïcidi.

Tres anys després, el 1989, Montserrat Abelló, amb Mireia Bofill, la seva filla, traduí a l'espanyol *Cartas a mi madre* de Sylvia Plath. A *Letters home. Correspondence 1950-1963* es pot veure l'evolució i l'activitat de la poeta. El 1993, a l'antologia bilingüe *Cares a la finestra* (1993), Montserrat Abelló recollí composicions de vint poetes de llengua anglesa del segle XX, entre les quals destaquen Stevie Smith, May Sarton, Anne Sexton, Adrienne Rich, Margaret Atwood, Anne Stevenson, Susan Griffin, Alice Walker i Sylvia Plath. De Plath va triar els poemes «Petita fuga», «Per un fill sense pare», «El coratge de callar», «Lesbos» i «Dona sense fills».

El 1994, Abelló va traduir *Ariel* (conjuntament amb Mireia Mur), un altre dels poemaris més famosos de Plath, igualment escrit els darrers divuit mesos de la seva vida, que Ted Hughes publicà amb censures el 1965. En l'entrevista que Elena Carné li va fer el 2006, Abelló remarca la importància de l'ordre en què van ser escrits els poemes d'*Ariel and other poems*, atès que «demostra la intenció de la poeta», fet que no recull la primera edició de l'obra.

L'any 2006, a l'antologia *Sóc vertical*, Abelló va recopilar i traslladar tots els poemes escrits per Plath entre 1960 i 1963: *Arbres d'hivern*, *Travessant l'aigua* i, també, l'edició restituïda d'*Ariel*, que reedità el 2004 la filla de la poeta, Frieda Hughes, tal com l'havia deixat Plath abans de morir. L'*Ariel* de Frieda Hughes és una reproducció facsímil de l'original, amb la selecció i l'ordre que havia triat l'autora en vida. Abelló explica en la introducció de *Sóc vertical* que, quan ja feia temps que havia acabat la selecció i la traducció del volum, que incloïa *Ariel* restituït, li arribà a mans l'edició de la filla, també poeta.

La darrera edició de Plath feta per Montserrat Abelló comprèn els llibres escrits després dels seixanta, deixant de banda el volum *The Colossus*, anterior a aquests anys, el qual la mateixa autora qualificà «d'una mena de camisa de força» i la traductora al català ha descrit com un llibre «influenciat per la poesia anglesa escrita aleshores» que «no té la mateixa qualitat» que els altres. Abelló justifica la nova versió dels poemaris de Plath amb aquestes paraules: «Perquè tant *Ariel* com *Arbres d'hivern* són llibres molt difícils de trobar i al mateix temps jo ja tenia la idea de traduir *Crossing the water*. És a dir, vaig voler publicar els poemes que va escriure Plath a partir dels 60, que correspon a la seva època més forta» (Elena Carné, «Montserrat Abelló, passió per traduir». *Quaderns* 14, 2007, p. 193).